

приймав на себе велику кількість функцій: проведення фундаментальних наукових досліджень; забезпечення потреб суспільства у висококваліфікованих кадрах; розвиток загальної освіти [4, ст. 97].

Основною метою науково-дослідної діяльності в педагогічному університеті є забезпечення високої якості підготовки педагогічних, наукових і науковопедагогічних кадрів, ефективне використання освітнього та наукового потенціалу педагогічного університету для модернізації системи освіти регіону та розв'язання його соціокультурних і соціально-економічних проблем.

У педагогічних університетах, діяльність яких зосереджена на підготовці кадрів для системи освіти, ці функції набувають більш вузької спеціалізації і конкретизації, а саме:

- навчання фахівців, що забезпечують у суспільстві трансляцію надбань культури через передавання знань, способів мислення і діяльності від одного покоління до наступного;
- дослідження процесів, що забезпечують процеси трансляції знань та їх відтворення у культуро-відповідній діяльності;
- забезпечення процесів соціалізації особистості через її освіту, опанування нормами життєдіяльності у відповідному соціумі і залучення до скарбниць культури;
- розвиток у наступних поколіннях здібностей, що забезпечують розвиток культури і пізнання навколишнього світу;
- трансляцію цінностей людської культури і способів її створення [3, ст. 40-44].

Безумовно, що усі необхідні сучасному учителю компетентності, мають доповнюватись високим рівнем креативності. Тому саме в університеті повинні створювати гуртки, які даватимуть студентам цей шматочок творчості, яким в майбутньому зможуть користуватися педагоги. Це може бути проведення виховних заходів, чи виступи учнів на святах. За словами Я. Коменського, «учитель – помічник природи, а не її володар, її будівничий, а не реформатор» [2, ст.1-4], тому він сам вибирає форми, методи та прийоми, які сприяють розвитку природних нахилів учнів.

Отже, діяльність педагогічних університетів у розвитку сучасного суспільства зосереджена на підготовці кваліфікованих фахівців, що забезпечують: відтворення здобутків людської цивілізації у мисленні і продуктах діяльності наступних поколінь; опанування способами створення культурних зразків діяльності; осмислення і використання освітніх технологій, що призводять до творчого використання й розвитку культурно осмисленої діяльності; їх інноваційного розвитку.

Список використаної літератури

1. *Рубанов Д.* Перемоги тобі, альма матер/ Рубанов Д. // Мій університет. – С. 1-2.
2. *Боліла Н.* Особистість учителя в розвитку креативних здібностей/ Боліла Н. // Освіта. – 2008. – С.1-4.
3. *Павлова В.* Роль педагогічного університету в сучасному світі / Павлова В. // Вісник Львівського університету. – 2017. – №32.-С.39-45
4. *Койчева Т.* Роль педагогічного університету у розвитку сучасного суспільства / Койчева Т. // Педагогіка. – 2006.-С.94-98.

Валерія МАНДРИКА

УНІВЕРСИТЕТ ЯК ОСЕРЕДОК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ НА ЗАСАДАХ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ, ГУМАНІЗМУ

Майбутнє держави, людського суспільства, нації визначається станом освіти і виховання, якістю підготовки підростаючого покоління до життя і діяльності. Подальше вдосконалення системи освіти пов'язане з переорієнтацією її цілей, змісту, форм, методів

і засобів впливу, демократизацію та гуманізацію. Головна роль у суспільстві відводиться новому типові особистості – вільній, творчо мислячій і гармонійно розвиненій, здатній усвідомлено і активно брати участь в соціальних процесах, позитивно впливати на них.

Важливий внесок у розробку проблеми засобів гуманізації освітнього процесу, формування гуманістичних цінностей студентської молоді зробили А. Бакалець, С. Бондаревська, С. Гончаренко, О. Гриньов, М. Добрускін, А. Донцов, І. Зязюн, Б. Кваша, Ю. Мальований, Є. Петров, І. Соколова, В. Сухіна, О. Сухомлинська та ін.

Гуманізм у загальнофілософському розумінні – це соціально-ціннісний комплекс ідей, що утверджують ставлення до людини як найвищої цінності, визнаючи її право на свободу, щастя, розвиток та творче вираження своїх фізичних та духовних сил [3, с. 68]. У нашому дослідженні гуманність є методологічною основою формування усіх найкращих якостей розвитку професійних здібностей майбутніх фахівців, як джерело їх життєвої сили.

У «Психологічному словнику» під гуманізацією розуміється система формування особистості, зумовлена моральними нормами і цінностями, її відношення до соціальних об'єктів (людей, істот), яка відтворюється у свідомості як співчуття і реалізується в спілкуванні та діяльності в таких діях, як допомога, співчуття, співпраця [4, с. 75].

Однією з основних завдань реформування системи освіти на сучасному етапі є зміна педагогічної парадигми, перехід від традиційної, особистісно відчуженої освіти до гуманістичної, особистісно орієнтованої, яка націлена на різнобічний розвиток особистості майбутнього педагога, на формування ініціативного, діяльної людини з яскраво вираженою творчою індивідуальністю. При цьому освітній заклад має створювати умови для розвитку в студентів в процесі навчання і виховання здібностей до самоосвіти, самореалізації, саморегуляції, гуманної взаємодії з іншими людьми, з природним та культурним середовищем, тобто для розвитку цілісної гуманної особистості, здатної реалізувати себе в мінливому соціально-економічному середовищі. Усі ці якості надзвичайно важливі для майбутнього педагога.

Процес гуманітаризації та демократизації педагогічного процесу в університеті вимагає виявлення методологічних підстав його формування, визначення інваріанта змісту освіти всіх циклів дисциплін (загальні гуманітарні та соціально-економічні дисципліни; загальні математичні та природничі дисципліни; загальнопрофільні дисципліни; дисципліни спеціалізації; факультативи); побудови гуманітаризації навчального процесу на суб'єкт-суб'єктних відносинах між викладачем і студентом; підвищення самостійної ролі студентів у здійсненні гуманітаризації в своїй навчально-пізнавальній, а в подальшому – педагогічній діяльності.

Як зазначають науковці, вибір педагогом власної моделі освіти неможливий без демократизації освіти як на мікро-, так і на макрорівні – лібералізації всієї системи педагогічної діяльності. У цьому контексті В. Береза окреслює ряд певних особливостей, що притаманні демократичній системі освіти: ліквідація існуючої в країні монополії на освіту та перехід до державно-державної системи; децентралізація управління освітою, чітке розмежування між центром, регіональними та місцевими органами влади з максимальною передачею до місць управлінських функцій; участь місцевих органів влади та місцевої громади в управлінні освітою через відповідні органи місцевого самоврядування та безпосередньо в діяльності навчальних закладів, залучення додаткових місцевих ресурсів для їх розвитку, викликання інтересу до проблеми освіти в місцевій громаді; самостійність освіти при виборі стратегії її розвитку, змісту, організації та методів роботи, їх юридична, фінансова та економічна самостійність; доступ до освіти для всіх, незалежно від соціального статусу, статі, раси, національності, релігії; право батьків та студентів обирати місце, форму та профіль навчання; право вчителів на творчість, на власний педагогічний почерк, на свободу вибору педагогічних концепцій,

технологій, підручників та посібників, методів оцінки навчальної діяльності учнів, брати участь в управлінні закладом [1, с. 12].

На думку С. Гончаренка, демократизація педагогічної діяльності, професійна свобода вчителів реалізуються через "принцип співпраці", який передбачає перехід від тоталітарної до гуманістичної парадигми освіти [2, с. 167-168].

Самостійна діяльність кожного студента є головною передумовою бути суб'єктом демократичних відносин [3, с. 68-69]. Учень повинен бути не об'єктом впливу вчителя, жертвою авторитету, пасивним слухачем, споживачем чужої праці, засобом досягнення якихось намірів, а господарем життя та суб'єктом власної діяльності. Тоді ефективність самостійної роботи майбутнього педагога визначатиметься самоорганізацією, саморозвитком, самоосвітою, а її результатом стане здатність вирішувати різні життєві ситуації.

Як зазначають дослідники проблеми, гуманізація змісту освіти досягається за рахунок структурування та вибору такого матеріалу, який би викликав інтерес у майбутніх педагогів, надавав можливість творчого осмислення і засвоєння. Гуманізація процесу навчання пов'язана з встановленням партнерських відносин між його суб'єктами. Її успіх багато в чому залежить від позиції педагога, стилю його спілкування і керівництва навчально-виховною діяльністю студентів.

Демократизація стилю і принципів керівництва навчально-пізнавальною діяльністю студентів проявляється в заохоченні викладачем самостійної думки, оригінальності мислення, надання студентам ініціативи, активності і пізнавальної самостійності при вирішенні навчально-пізнавальних і навчально-дослідних завдань.

Викладач з демократичним стилем роботи всі проблеми обговорює спільно зі студентами, при цьому не нав'язує їм своєї думки, а наводить вагомі аргументи, прагнучи переконати в правильності своєї точки зору. Він терпимий до критичних зауважень студентів, намагається їх зрозуміти.

Гуманізація освітнього процесу активізує необхідність пошуку оптимальних шляхів взаєморозуміння.

Розвиток у студентів умінь пізнавати, досліджувати – необхідна умова гуманізації відносин в системі «викладач – студент», встановлення ділових та емоційно особистісних контактів.

Демократизація навчально-виховного процесу полягає у забезпеченні якості навчально-методичного забезпечення курсу, де необхідно створити умови для самостійного здійснення дій та операцій. Важливим засобом реалізації такої діяльності є модульний рейтинговий тренінг, що дозволяє систематично вивчати предмет, створювати стимули для регулярної та якісної роботи. Використання рейтингової системи значно активізує навчальну роботу студентів та викладачів, стимулює систематичну роботу студентів над навчальним матеріалом. Тоді педагог виконує не інформаційну, а управлінську функцію і стає, власне, консультантом у самостійному навчанні студентів: з'ясовує проблеми, що виникають при роботі над матеріалом, допомагає майбутнім педагогам усунувати прогалини у навчанні тощо.

Самостійна діяльність кожного студента є головною передумовою його становлення як суб'єкта демократичних відносин. Самостійне вирішення проблеми на основі зібраних фактів, розгляд способів їх перевірки, прогнозування шляхів вирішення, організація дослідження забезпечуються інтерактивними методами роботи.

Отже, демократичні процеси в освіті супроводжуються підвищенням активності, самостійності та творчості студентів і сприяють самореалізації та саморозвитку майбутніх педагогів.

Список використаної літератури

1. *Берега В.* Демократизація суспільних відносин як головна умова функціонування політичної освіти і просвітництва / В. Берега // Вісник Інституту розвитку дитини. Сер.: Філософія, педагогіка, психологія. – 2015. – Вип. 37. – С. 10-17.
2. *Гончаренко С. У.* Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
3. *Постоленко І.* Демократизація освітнього процесу в Україні / І. Постоленко // Психологопедагогічні проблеми сільської школи. – 2007. – № 22. – С. 67-71.
4. Психологічний словник. / За редакцією В. І. Войтенка. – К: Вища школа, 1982. – 216 с.

Аліна КОВБАСА

ТЛУМАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «БЕЗПЕРЕРВНА ОСВІТА» У ВІТЧИЗНЯНОМУ Й ЗАРУБІЖНОМУ ПЕДАГОГІЧНОМУ ДИСКУРСІ

Протягом усього життя людина вчиться і весь її життєвий досвід є розвитком самої себе. Термін «освіта протягом усього життя» виник у 1960-і роки, він став досить популярним на таких міжурядових організаціях, як ЮНЕСКО і Рада Європи. Досить близьким значенням до терміну «освіта протягом усього життя» є термін «безперервна освіта», який і надалі ми будемо розглядати в цій статті.

Безперервна освіта – це нерозривний процес, що забезпечує поступовий розвиток творчого хисту і подальший взаємозв'язок усіх категорій освіти, наслідком якого є глибинне зростання інтелекту індивідуума та її душевного світу.

Питання про безперервну освіту стало популярним ще в другій половині ХХ ст., проте ще в V–IV ст. до н. е. такі філософи, як Аристотель, Сократ, Платон, Конфуцій та Сенека згадували його в своїх працях. У своїх «Моральних листах до Луцілія» Сенека зазначав, що, навчаючи, ми вчимося самі.

В українській науці проблеми неспинної освіти висвітлені в роботах науковців: Л. Даниленко, Г. Єльнікової, Н. Клокар, В. Олійника, В. Семиченко та ін. Ця ж проблема розглядається в працях закордонних дослідників: М. Монтесорі, Ф. Тейлора, Дж. В. Робертсона-Томпсона, А. Уайтхеда, П. Фрейре та ін.

Мета статті полягає в розкритті поняття «безперервна освіта» у вітчизняному й зарубіжному педагогічному дискурсі. Завдання розвідки – дослідити сутність поняття «безперервна освіта» та перспективи задля підвищення професійної кваліфікованості спеціалістів.

Безперервна освіта відіграє важливу роль у глобальних проблемах ХХІ ст.: невпинному покращенні професійного рівня кваліфікації відповідно до ринку праці, задоволенні потреби суспільства у високоосвічених фахівцях, а також у постійному вдосконаленні своїх умінь і навичок. Вона як один із основних світових викликів ХХІ ст. виступає умовою для досягнення всебічного розвитку особи, засобом втілення її здібностей, а також відшліфуванні раніше здобутих знань. Завданням безперервної освіти є не лише розвиток особистості протягом усього життя, а й удосконалення її здібностей та вмінь, підвищення професійних якостей, розвиток прагнень та можливостей.

Історія безперервної освіти починається з витоків людської цивілізації. Тези про навчання людини протягом усього життя можна виявити у Платона, Конфуція, Сократа, Аристотеля, Сенеки та інших видатних мислителів минулого. Ідеї неперервної освіти висвітлені в творах Вольтера, Ж.-Ж. Руссо, Й. Гете, які пов'язували їх з досягненням повноти людського розвитку.